

Kaie Ilves
Tädi, Motja
ja teised

2012

Autoriõigus 2012: Kaie Ilves
Illustratsioonid: Andres Hion
Kujundaja Lea Sõmer
Toimetaja Anne-Mari Alver

Trükikoda: Greif

ISBN: 978-9949-9106-8-7

Kuidas Tädist sai Tädi

Esialgu ei olnud Tädi nimi üldse Tädi, vaid Vana Pererahva järgi Mare või Mare Antonovna. Vahel ka Maria Antonovna või lihtsalt Antonovna, nii nagu Pererahvale parasjagu sobis. Tädile sobis see ka, sest Vana Pererahvast kutsuti Mareks ja Antoniks.

Põhiliselt kutsuti Tädi siiski Mare Antonovnaks. Tädile see nimi meeldis, sest meenutas talle Vana Pererahvast. Enda järgi Pererahvas Tädile nime ei pannud, isegi ei kaalunud seda, kuigi Tädi võinuks rahu-meeli olla ka Kai. Või Jekaterina Antonovna. Ants võib-olla mitte. Lõp-pude lõpuks oli ta siiski tüdruk. Siidise kasuka järgi kutsus Pererahvas Tädi mõnikord ka sametpeaks, aga see ei olnud ikkagi pärisnimi, vaid rohkem niisama meelitamiseks või suusoojaks öeldud.

Nii et tervelt neli aastat oli Tädi olnud rahulikult Mare Antonovna ega arvanud kordagi, et see võiks kuidagi teisiti olla, kuigi ta oli kuulnud Pererahvast isekeskis arutamas, et Vanale Pererahvale ei maksa seda ehk öelda, sest Mare või Anton võivad solvuda. Tädiks sai Tädi aga üldse mitte sellepärast, vaid hoopis iseäralikel põhjustel. Midagi meeldivat selles igatahes ei olnud.

Ühel igati kenal ja rahulikul aprilliõhtul paiskus uks lahti ja sisse tagurdas Pererahvas, näol ilme, et midagi on valesti. Hommikul oli Tädi teinud aknalaul päikeselaigus mõnusa uinaku ja küttinud pärastlõunal esimese varakevadiselt uimase kärbse. Päev oli kulgenud nagu päev ikka, igatahes ei töotanud see midagi halba, pigem vastupidi.

Nüüd tundus siiski, et asjad lähevad käest ära. Üllatunud Tädi silmitses tuppä manööverdavat Pererahvast, kelle olek ei töotanud midagi head. Säärase ilme manas Pererahvas ette siis, kui oli enda arvates hakkama saanud millegi meeldiva ja üllatuslikuga, mis võis osutada kõlbmatuks roaks, mille Pererahvas silmade särades kaussi puistas, või sobimatuks kaelarihmaks, mis pandi Tädile kaela. Või millekski veel hullemaks, mõneks veidraks sõbraks või Vanasugulaseks, kes hõikas “Mare Antonovna, mis sa teed?!” ega teinud katsetki kergitada oma labajalga

Tädi saba pealt. Oli ka muid võimalusi, millest ükski polnud teisest parem.

Nii et Tädi kogemuste järgi ei töotanud Pererahva kehkvel olek midagi head. Üheski üllatuses ei saanudki seda olla, sest üllatused olid juba oma olemuselt ebameeldivad, ka siis, kui need osutusid millekski selliseks, mida sai tõrgeteta lülitada igapäevarutiini. Seda juhtus harva.

Niisiis tagurdas Pererahvas sisse ja suundus otse elutuppa. Tavali-selt ta seda ei teinud, vaid kohmitses mõnda aega esikus, võttis mantli seljast ja kingad jalast ning pani need seinakappi, mille ta seejärel hooli-kalt sulges. Enne seda kontrollis ta, ega Tädi pole kappi lipsanud. See kõik võttis aega, eriti juhul, kui Tädi oligi kapis.

Sel korral jättis Pererahvas selle osa vahele, marssis joonelt elutuppa, mantel seljas ja kingad jalas, mis oli eriti ebatavaline, pani põrandale maha pruuni, veidi lömmis kingakarbi, astus paar sammu eemale ja jäi karpi hindavalt silmitsema. Tädi, kes oli seni toimuvat magamistoa lä-velt jälginud, loivas lähemale, istus, keeras pea viltu ja seiras põrandal lösutavat karpit mõtlikul ilmel. Ka tupp toodud kingakarp iseenesest oli ebatavaline, sest enamasti viis Pererahvas kodinad, mis iganes seal ka oli, ikka kööki, uus männipuust raamaturiiul välja arvatud. Selle jaoks aga oli pruun lössis kingakarp ilmselgelt liiga väike. Isegi Tädi sai aru, et männipuust raamaturiiul ei oleks sinna kuidagi mahtunud ka koost lahtivõetuna.

Ka toitu, näiteks poolekilost kotikest punaseid härmas krevette, milleks karp suuruse järgi isegi passinuks, ei tundunud selles olevat, seda olnuks lõhna järgi tunda. Ja kindlasti viinuks Pererahvas selle kööki, toidu koha pealt oli ta äärmiselt printsiipiaalne. Tõenäoliselt ei olnud kingakarbist ka uut kaelarihma. Selleks oli karp liiga suur. Tädis hakkas maad võtma kuri kahtlus. Mis iganes seal ka oli, see oli midagi ÄÄRMISELT ebatavalist, võib-olla isegi... “Kaktus!” sööstis mõte välguna läbi Tädi pea. Nördinud Tädi kadus kräunatades magamistoa voodi alla.

“Nad tõid uue,” mõtles Tädi voodi alla ja needis Pererahva lõputut leidlikkust täita tube ebavajalike, aga tihti ka ohtlike esemetega. Seevastu

meeldivad asjad nagu kimbuke kutsuvalt lõhnavaid papagoitulpe sätiti külmkapi otsa, mitte põrandale Tädile hea maitsta. Muidugu tuli siis üritada neid sealt kätte saada, mis tavaliselt päädis Pererahva hädaldamisega, et vesi on maas ja vaas puru. “Ei ole siis vaja toitu kapi otsa panna,” porises Tädi. Miks pidi toitu üldse veeanumas hoidma? Värske vesi muidugi kulus marjaks ära, aga ei pea ju TOITU vette panema. Pererahvas ise seda millegipärast ei teinud, vedelik oli ikka ühes ja tahke toit teises anumas. Näiteks seda, mida nad ise sõid ja nimetasid leivaks, ei pistnud nad kunagi piimatassi. Sõid ikka eraldi. Haukasid leiba ja rüüpasid piima peale.

Mõtiskluse katkestas Pererahva hää. “Mare Antonovna!” hõikas Pererahvas. “Tule vaata, mis siin on!” Nende sõnade saatel eemaldas ta karbilt kaane.

Tädi tuli ettevaatlikult voodi alt välja ja lähenes karbile. Kui seal tõesti OLI kactus, tuli see siiski üle vaadata ja jätta meelde, kuhu Pererahvas selle paneb. Tädi tõmbas ninaga õhku. Olnuks vale öelda, et see lõhnas kahtlaselt. See lõhnas VÄGA kahtlaselt. Karbi servad olid kõrged, nii et ei olnud näha, mida see endas peidab. Tädi lähenes samm-sammult, küünitask peaaegu üle karbi serva ja... kargas tagasi. Eii! See ei olnud võimalik!

Jahmunud Tädi taganes ja heitis elutoa põrandale ristkõhuti maha. “Nii hull ei saa asi ometi olla,” mõtles ta, ajas ennast taas jalgele, lähenes karbile, küünitask üle ääre, nii et keha venis pikaks ja peeneks, ja kargas uuesti tagasi. Jah. Ta oli näinud õigesti. Neli aastat kestnud rahu oli läbi.

Karbis oli kass. Ja mitte lihtsalt kass, vaid VÄIKE SININE KASS. Tädi ise oli kenasti mustavalgekirju. Tal olid kiiskavvalged käpaotsad ja manisk, valged tugevad vurrud, must ninapeegel, roosad käpamõhnad ja ilusad rohelistes silmad. Ka tema vennad ja õde olid olnud samasugused. Tädi ei olnud kunagi näinud SINIST isendit, ta polnud kunagi isegi selle peale tulnud, et kassipoeg võiks olla sinine. Sinised ei olnud isegi mitte poolloomad. Tädi ema näiteks oli tagasihoidlikult kollaka varjundiga

hallikaspruun. Ilusad kollaka varjundiga hallikaspruunid olid olnud ka väikese Tädi kasuvennad.

Ebatavalist värvi värvi isend, näol kergelt solvunud ilme, küünitas oma ümarat vesihallide öökullisilmadega pead uudishimulikult üle lössis kingakarbi ääre. Peale ebatavalise sinise värvuse olid tal peened sorgus hülgevurrud, laiali hoidvad tõmbid kõrvad ja sirelililla ninapeegel. Kõigele krooniks paistis, nagu oleks tal seljas vajalikust vähemalt numb-

ri või poolteise võrra suurem nahk. Isend ajas suu ammuli ja haigutas, nii et Tädi põrkas tagasi, kui paljastus väikese hambutu suu sirelililla sisemus. Kindlasti ei olnud ta palju üle kuu aja vana.

“Selline peaks olema ema juures. Pole hambaid ega õiget õpetust,” mõtles äärmiselt jahmunud Tädi. Ja üleüldse, õpetus õpetuseks, aga mida see SIIN teeb? TÄDI KODUS? Tädi turtsatas ja tõmbas selja küüru, pööras otsa ringi, jooksis, saba kohevil, paar sammu eemale, pööras ümber, lähenes taas ja susises: “Misss sssa sssiin teed?” Isend põrnitses teda sõnatult oma vesihallide silmadega. “Sssee on minu kodu!” susises Tädi. Isend vajus tõtsi! karbipõhja istukile ja turtsatas: “Durak!” Tädi põrkas tagasi. “Viige ära!” mühatas ta Pererahvale ja äigas kápaga isendile nina pihta.

“Mare Antonovna!” hüüatas Pererahvas. “Ei tohi!”

“Mis mõttes,” näugatas Tädi, pööras selja ja marssis, saba püsti, magamistuppa. Mananud ette näiliselt ükskõikse ilme, puges ta solvunult voodi alla ja jäi sinna, selg elutoa poole, kõssitama.

Ta oli oma sõna öelnud, arvatagu, mida tahes. See ei olnud nüüd küll mingi tegu. Isegi inimeste kohta. Loodetavasti võtab Pererahvas siiski aru pähe ja korraldab selle asja hommikuks ära.

Mõnda aega omaette puhisenud, hakkasid Tädi silmad kinni vajuma. Tukk tuli peale. Tädi pani pea käppadele ja uinus. Uneski aga ründas teda suure tüütu vapsikuna mõte, et nüüd on läbi. Juppjalgsest rikkujast ei saa ta enam kunagi lahti. Vöödiline mõte sinisest kassipojast piiras ja pinises terve öö vahetpidamata, nii et Tädi kõrvad hakkasid pilli ajama.

Elutoas kummardus Pererahvas lössis kingakarbi kohale ja sosistas: “Motja-Motja. Ära karda. See on Mare. Mare on sinu tädi.”

Pole midagi teha

Loomulikult ei korraldanud keegi midagi. Hommikul oli rikkujä alles ja Pererahvas sellise näoga, et nii see jääbki. Magamistuppa oli rikkujale pandud eraldi kast, söögi- ja jooginõu. Tädi selgele sõnumile rikkujä minema viia, vastas Pererahvas ilmselge vaenulikkusega. “Ei tohi, Mare Antonovna!” ütles Pererahvas. “See on Motja.”

Motjaks nimetatu kõndis ringi nagu peremees, saba püsti nagu küsimärk, ja oli üldse väga häbematu ja ülbe olemisega. Maganud oli ta Pererahva voodis, pissinud oli ta Pererahva magamistoas asuvasse kasti, söönud ei olnud ta midagi peale hapukoore, mis ei kõlvanud Tädi meelest üldse süüa. Kakanud ei olnud ta üldse. “Selge see, emata laps, kus ta oskabki,” mõtles Tädi ja arutas omaette, mis võis rikkujä emaga olla juhtunud.

Võimalik, et ema oligi ta hüljanud iseloomude sobimatuse tõttu või mõnel muul mõistetaval põhjusel. Mõnikord tuli seda ette. Oli ju Tädiigi kasvatanud üles hoopis Vana Pererahva poolloom, mitte päris-ema, kes oli mingitel segastel ja selgitamata jäänud asjaoludel lihtsalt kaduma läinud, nii et Tädi jäi orvuks. Poolloomal olid samal ajal kutsikad ja polnud tal häda midagi. Sai püüa ja. Ainult kasuvennad kippusid suuremaks saades tüütama, väikest Tädi taga ajama ja talle otsa heitma, nii et Tädi põgenes nende eest aida alla. Sinna kasuvennad järele ei pääsenud, sest poolloomakutsikad on tükk maad suuremad kui kassipojad.

Poolloomad olid koduloomade vastandid. Nad olid veidrad ja rahutud, haukusid, liputasid saba ja tõstsid jalga. Tädi oli koduloom.

Aga mõtles Tädi, mis ta mõtles, targemaks ta ei saanud. Õigupoolest polnud see ka oluline, tähtsam oli rikkujäst lahti saada. Et Pererahva peale ei saanud selles asjas enam lootä, ajas Tädi end üles ja marssis otsustavalt magamistuppa. “Lase jalga,” kräunatas Tädi voodis istuvale rikkujäle, tõstis esikäppa ja tõi oma sõnade kinnituseks kuuldavale hoiatava kähina.